

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Politisk plattform

Forskningspolitikk

«*Forskning bidrar til
samfunnsutvikling.*»

NSOs forskningspolitiske plattform

Vedtatt på NSOs landsstyremøte 3, 15.02.2015.

Plattformen gjelder for 2015–2020, men kan revideres før periodens utløp.

1.0 Innledning

Denne plattformen dekker kravene og målene Norsk studentorganisasjon (NSO) har til forskningspolitikk i Norge. NSOs øvrige politiske dokumenter supplerer og utdyper politikken i denne plattformen.

Forskning skaper innsikt, meningsbrytning og samfunnsdebatt. Forskning bidrar til samfunnsutvikling. En langsiktig satsing på forskning er nødvendig for å løse de globale, nasjonale og lokale samfunnsutfordringene.

Forskningen skal være nært knyttet til utdanning. Universiteter og høyskoler er viktige aktører i norsk forskning. Det er derfor avgjørende at det legges til rette for at norske institusjoner kan drive forskning av høy kvalitet. Forskning er et felles anliggende og skal bidra til å løse store samfunnsutfordringer. Derfor er en langsiktig satsning nødvendig. God forskning er en forutsetning for å kunne gi studietilbud av høy kvalitet. Forskningsbasert utdanning og studentaktiv forskning bidrar igjen til bedre forskning.

God forskning gjøres best når forskere har høy grad av forutsigbarhet og frihet i sitt arbeid. Dette må sikres gjennom stabile finansieringsvilkår og mindre bruk av midlertidige stillinger i akademia. Samtidig er det behov for at Forskningsrådet (NFR) har konkurransearenaer der gode fagmiljøer kan blomstre.

1.1 Hovedutfordringer

Fire overordnede prioriteringer er spesielt viktige i årene som kommer:

1. *Økt koordinering* – Ressurser og virkemidler til forskning må fordeles i samsvar med nasjonale og internasjonale samfunnsutfordringer. Dette krever at ressursfordelingen blir mer transparent og har en klar ansvarsfordeling.
2. *Langsiktighet* – Det er viktig å anerkjenne behovet for gode betingelser for grunnforskning, anvendt forskning og langsiktige prosjekter som ikke nødvendigvis fyller umiddelbare nyttehensyn.
3. *Kunnskapskjeden* – Å integrere innovasjon og nyskaping tettere med høyere utdanning for å gjøre det mulig å kommersialisere forskningsresultater og ideer.
4. *Internasjonal deltagelse* – Det er nødvendig å øke den norske deltagelsen i internasjonale forskningsprosjekter, og spesielt tilrettelegge for økt deltagelse i det europeiske rammeprogrammet for forskning og innovasjon.

2.0 Politisk Styring av forskning

Norge må ha en helhetlig forskningspolitikk som tar hensyn til hvordan norsk forskning kan bidra til å løse globale utfordringer. Den politiske styringen av forskning må være godt koordinert, oversiktlig, konsekvent og fremoverrettet for at vi skal ha gode forskningsmiljøer.

Det må være en tydelig arbeidsdeling mellom ulike sektorer i det norske forskningssystemet. Universitetene og høyskolene skal i hovedsak drive egeninitiert forskning og prosjekter gjennom bevilgninger fra Norges forskningsråd (NFR) og Den europeiske unions (EU) rammeprogrammer, mens instituttsektoren i hovedsak skal utøve oppdragsforskning.

Politisk styring av forskning gjøres ved at Stortinget gjør prioriteringer som forplikter regjeringens arbeid med forskning. Dette inkluderer blant annet den fireårige forskningsmeldingen og langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Ressurser og virkemidler til forskning må fordeles i samsvar med nasjonale og internasjonale samfunnsutfordringer. Dette krever at det er tydelig hvor og hvorfor ressurser tildeles slik de gjør. De totale utgiftene til forskning og utvikling må på sikt heves til tre prosent av brutto nasjonalprodukt (BNP). Dette målet gjenspeiler en satsing på forskning og utvikling (FoU) i både offentlig og privat sektor. For å få til dette krever det en stor innsats med stimulering til FoU-virksomhet generelt, og i næringslivet spesielt.

Sektorprinsippet innebærer at alle departementene både har et langsiktig ansvar for forskning innen sin sektor, og et ansvar for forskning som skal dekke departementets eget kunnskapsbehov for politikktutvikling og forvaltning. NFRs individuelle forhandlinger med de ulike departementene skaper utfordringer for effektiviteten til koordineringen av tematiske forskningsbevilgninger. Det blir derfor vanskelig å legge til rette for forskning på tvers av sektor- og departementsgrenser. NFR og departementene må koordinere finansieringen av forskning og innovasjon på en måte som imøtekommer utfordringene som sektorprinsippet skaper.

Universitetene og høyskolene har et ansvar for å se sin forskningsaktivitet i sammenheng med faglig profil, utdanningstilbud og samfunnsutfordringer. Tematiske prioriteringer innenfor norsk forskning skal spesielt ta hensyn til de områdene hvor Norge har ekstra gode forutsetninger for å lykkes.

Regjeringens forskningsutvalg skal fungere som et politisk forskningsprioriteringsorgan. Utvalget skal ledes av Statsministeren, og øverste politiske ledelse skal være representert. Forskningsutvalget skal være aktivt og funksjonelt. Norges forskningsråd skal være observatør i utvalget.

Presset på universiteter og høyskoler for å få ekstern finansiering til sin aktivitet går ut over de andre kjerneoppgavene til institusjonene. Det er nødvendig at basisfinansieringen til institusjonene økes slik de kan realisere sine strategiske prioriteringer. Dette letter også pågangen til NFR gjennom mindre søknadspress fra forskere.

Forskningspolitisk plattform

Hvert fjerde år skal Stortinget vedta en forskningsmelding. Forskningsmeldingen skal være veiledende for norsk forskningspolitikk. Andre planer skal utdype, konkretisere og forplikte politikken i forskningsmeldingen. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning er et slikt dokument. Planene som berører universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) skal se forskning og utdanning i sammenheng.

2.1 Finansiering

Norske myndigheter skal legge til rette for nyskapende og banebrytende forskning i Norge. Forskningsfinansieringen skal legge godt til rette for kvalitet i forskning og utdanning, og gi rom for prosjekter med uvisst utfall.

2.1.1 UH-finansiering

NSO ønsker et finansieringssystem som ivaretar kjernevirksomhetene til universiteter og høyskoler: undervisning, forskning og formidling. Institusjonene må sikres god basisfinansiering for å utvikle seg basert på egne strategier. Basisfinansieringen må styrkes i forhold til den resultatbaserte finansieringen.

2.1.2 Norges forskningsråd (NFR)

Hovedoppgavene til NFR er å finansiere forskning og gi forskningspolitiske råd. Samtidig skal NFR ta en tydelig plass i forskningssektoren som en selvstendig politisk aktør. NFR har et spesielt ansvar for å se forskningen i et langsiktig perspektiv. Bred deltagelse i utforming og gjennomføring av forskningspolitikk og -strategi forutsetter at NFR etablerer seg som et naturlig møtepunkt for universitets- og høyskolesektoren. Det er viktig at NFR ser finansiering av forskningsinfrastruktur i sammenheng med organisering og dimensjonering av høyere utdanning. Dette er nødvendig for å sikre langsiktighet i bruk og nytte av forskningsinfrastrukturen.

Det må tilrettelegges for både programforskning og fri forskning. En styrking av fri forskning er nødvendig for å unngå at forskere må tilpasse forskningen sin slik at den passer inn i rigide kategorier. Dette innebærer at NFRs FRIPRO-ordning (fri forskningsstøtte) må styrkes. Flere forskningsprosjekter må fullfinansieres av NFR. Det er fordi delfinansiering binder opp institusjonens egne midler og reduserer mulighetene til å prioritere internt. Forskningsrådets støtteordning for Open Access (OA) – der institusjonene kan søke om å få dekket deler av kostnadene knyttet til OA-publisering – må utvides slik at den også dekker hybrid OA-publisering.

For å redusere omfanget av søknadsbyråkratiet knyttet til NFR-søknader, bør det finnes prekvalifiseringsordninger der NFR kan sortere grovkisser til prosjektsøknader, og utelukke prosjekter som ikke passer til det aktuelle programmet. På denne måten kan forskere spare tid på søknadsskriving, og veksten i forskningsadministrasjon reduseres. For å styrke koblingen mellom forskning og utdanning skal det være et krav for tildeling av prosjektbevilgninger fra NFR, at det gjøres rede for hvordan forskningen skal tilføre utdanningen noe. NFR skal gi en bonus i programfinansieringen for å koble master- eller bachelorstudenter på forskningsprosjektet.

NSO støtter ordninger som tilbyr fremragende forskningsmiljøer langsiktig finansiering, og mener at slike ordninger gir disse forskningsmiljøene gode rammebetingelser for fremragende forskning. Sentre for fremragende forskning (SFF) er et eksempel på en slik ordning. Sentrene for fremragende forskning skal ha eksellense som kriterium uten politiske og programmessige føringer for å få senterstatus. Det skal være et krav ved tildelinger av SFF-er at studenter involveres i prosjektene knyttet til senteret. Forskningsrådet bør etablere ordningen Sentre for fremragende forskning og utdanning (SFFU), som tildeles de miljøene som viser de ser sammenhengen mellom eksellense i forskning og utdanning.

2.1.3 Stimuleringsmidler

For å nå målet om at tre prosent av brutto nasjonalprodukt skal gå til forskning og utvikling, må det offentlige ha ordninger som stimulerer næringslivet og private aktører til å satse på forskning og utvikling. NSO støtter initiativ som gaveforsterkningsordningen, som stimulerer til å gi private gaver til forskning. Godkjente mottakere av gaveforsterkning må inkludere høyskoler, universiteter og NFR. Forsterkning må utløses ved summer fra 500 000 kroner og høyere. NSO er også positiv til initiativ som SkatteFUNN for å øke omfanget av forsknings- og utviklingsarbeid i næringslivet.

2.2 Internasjonalt samarbeid og EUs rammeprogram for forskning og innovasjon

For å løse samfunnsutfordringer er norske forskningsmiljøer avhengig av å delta i de globale kunnskaps- og forskningsmiljøene. Dette forutsetter mer samarbeid i forskergrupper og forskningsprosjekt på tvers av landegrenser. Norske forskningsmiljøer skal stimuleres til deltagelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, og spesielt satse på fremragende miljøer for å oppnå dette. Formålet med deltagelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon skal være god forskning, uavhengig av hvem som utøver den. Norske universiteter, høyskoler, institutter, helseforetak og næringsliv skal skape vilkår for forskere og stimulere til deltagelse i internasjonale forskningsmiljø; og da spesielt gjennom EUs rammeprogram for forskning og innovasjon.

Institusjonsledelsene kan tilrettelegge for gode EU-søknader ved å tillate forskergrupper å midlertidig fravike kravet om vitenskapelig publisering. Slike fritak må være midlertidige. NFR skal tilby ekspertise på søknadskriterier og -prosedyrer til de som søker. Ph.d.-utdanningen må inkludere opplæring og kompetanseutvikling innenfor internasjonalt forskningssamarbeid og søknadsarbeid. Det er en stor fordel for European Research Council (ERC)-søknaders gjennomslagsevne at unge forskere tilegner seg erfaring med forskningsledelse tidlig i karrieren, fordi dette ofte er et krav for tildeling.

2.2.1 Forskermobilitet

Norske forskere og doktorgradsstipendiater skal ha mulighet til å utveksle og reise mellom institusjoner både nasjonalt og internasjonalt. Dette er viktig for å knytte bånd til forskningsmiljøer internasjonalt, noe som gir Norge bedre forutsetninger for deltagelse i EUs rammeprogram. Stipender til dette formålet skal inkluderes i prosjektfinansiering fra NFR, og i spesielt stor grad rettes mot doktorgradsstipendiater. Nasjonal forskermobilitet skal utnytte forskningskompetanse, -interesser og -infrastruktur på tvers av institusjoner i

Forskningspolitisk plattform

prosjekter der også studenter bør inkluderes. For å bidra til kompetansebygging i studentenes hjemland bør kvoteordningen for studenter fra utviklingsland utvides til å også gjelde for doktorgradsstipendiater.

2.3 Evaluering av forskningssystemet

Hvert tiende år skal det norske forskningssystemet evalueres av et panel satt sammen av nasjonale og internasjonale aktører. Panelet skal vurdere om forskningssystemet er lagt opp for å fremme kvalitet i norsk forskning, innovasjonsmuligheter og sammenhengen mellom forskning og utdanning. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) og NFR skal koordinere arbeidet. Panelet skal ha studentrepresentasjon.

3.0 Forskningsbasert utdanning og forskerutdanning

Studenter skal få god forståelse for forskning og utdanning gjennom at all høyere utdanning skal være forskningsbasert. Begrepet «FoU i utdanning» omfatter både forsknings- og utviklingsbasert undervisning og studentaktiv forskning. FoU-basert utdanning skal være integrert i alle studieprogrammer.

Det er ikke tilstrekkelig at underviserne har forskerkompetanse for at utdanningen de gir kan kalles forskningsbasert. Begrepet skal også innebære at det er vitenskapelig dokumentert at undervisningsmetodene har høy kvalitet. Eventuelt kan undervisningen være et ledd i utviklingen av nye undervisningsmetoder. I tillegg skal aktuell forskning trekkes inn i undervisningen, og studentene skal få reell mulighet til å være med på relevante forskningsprosjekter. Institusjonene har ansvar for at alle undervisere får opplæring i universitets- og høyskolepedagogikk, og for at denne opplæringen regelmessig vedlikeholdes.

For å sikre tilstrekkelig kompetanse i universitets- og høyskolesektoren, og i samfunnet i fremtiden, er det behov for økt rekruttering av stipendiater. Ansvar for til universitetene og høyskolene innebærer at de må gi rekruttering høy prioritet, og rette denne rekrutteringen mot studenter på alle gradsnivåer. Det bør i tillegg etableres ordninger i form av ph.d.-stipend i NFR-bevilgningene til forskningsprosjekter.

Det er viktig å rekruttere studenter med stort faglig potensiale. En kombinasjon av nasjonale og internasjonale stipendiater er nødvendig for å sikre mangfold i fagmiljøene. Stipendiatrekrutteringen innenfor fagfelt med sterk rekruttering fra næringslivet må ta i bruk varierte virkemidler for å sikre tilstrekkelig tilførsel av kompetanse. Slike virkemidler inkluderer blant annet studentaktiv forskning og forskerlinjer.

3.1 Studentaktiv forskning

Studenter er i daglig kontakt med forsknings- og utviklingsarbeid, og studentaktiv forskning er avgjørende for å sikre god kvalitet i utdanningene og for rekrutteringen til fremtidige forskerstillinger. Studentaktiv forskning kjennetegnes av at studentene deltar aktivt i et forskningsprosjekt. Forskningsprosjektet skal være en del av et større fagmiljø. Målet for forskningen skal være en fagfelleverdert publisering av forskningsresultatene.

Alle studenter skal ha mulighet til å bli involvert i forskningsprosjekt på alle gradsnivå. Denne muligheten skal studentene informeres om. På masternivå skal studentene gis mulighet til å være med i forskergrupper. Forståelse for, og deltakelse i, forskningsarbeid fremmer interesse og engasjement for forskning. Studentaktiv forskning er en form for læring som gir studentene innsikt i metode, kunnskapsvervelse og FoU-arbeid. Alle studenter skal tidlig i studieløpet tilbys innføring i forskningsforståelse.

Studentaktiv forskning og inkludering av studenter i forskningsprosjekt skal være en del av institusjonenes strategi for utviklingen sitt FoU-arbeid. For å stimulere til mer studentaktiv forskning, skal prosjektfinansiering fra NFR vektlegge hvorvidt forskningsprosjektet legger til rette for å involvere studenter.

Det skal være en mentorordning ved alle institusjoner der studentene tildeles en faglig ansatt som følger dem opp over tid.

3.2 Forskerlinjer

Universiteter og høyskoler bør ha egne forskerlinjer som en del av sitt utdanningstilbud. Disse kan integreres i studieløp som et alternativ til ordinært studieløp. Dette gir studenter erfaring med reell forskning, og er et viktig tiltak for rekruttering av fremtidige forskere.

For å gi muligheter til spesielt motiverte studenter, skal det finnes en sentral søknadsbasert finansieringsordning som gir støtte til å ansette laveregradsstudenter på deltid i forskningsprosjekter. Ordningen skal være åpen for vitenskapelig ansatte med forsker- og veilederkompetanse.

3.3 Midlertidige stillinger

Den høye graden av midlertidighet i akademia er et stort problem, spesielt for arbeidsmiljø og likestilling. Til tross for at store deler av finansieringen til forskningen er midlertidig prosjektfinansiering, må institusjonene finne ordninger for å skape flere faste og færre midlertidige stillinger.

3.4 Utlysning av stipendiatstillinger

En for smal utlysningstekst til stipendiatstillinger kan være en barriere for rekrutteringen. En del stipendiatstillinger kan få et så svakt kandidatgrunnlag at ansettelse drar ut, og de øremerkede midlene som er tildelt kan bli liggende ubrukt i systemet. Institusjonene skal være nøye med utlysningstekstene, og de skal evaluere prosessen og utlysningen i sin helhet hvis det er få søkere.

Frie stipendiatstillinger er et godt tiltak for rekruttering av unge forskere.

3.4 Innstegsstillinger

Man trenger ikke nye midlertidige stillingskategorier i akademia. Derfor er NSO imot innstegsstillinger. Dersom det likevel brukes innstegsstillinger må kriteriene for fast ansettelse etter endt kontraktsforhold være tydelige i stillingsutlysningen.

En komité skal ved slutten av perioden vurdere om kandidaten oppfyller kravene for fast ansettelse. Undervisnings- og formidlingsevne skal vektlegges høyt. Komiteen skal bestå av nasjonale og internasjonale fagfeller, og ha representasjon fra institusjonen og en studentrepresentant.

3.5 Tidlig erfaring med forskningsledelse

Tidlig erfaring med forskningsledelse og forskningsadministrasjon er viktig for for å få prosjekttildelinger både på nasjonalt og europeisk nivå. Derfor skal det finnes traineeordninger for unge forskere. NFR-bevilgninger bør inneholde krav om at en ung forsker tilknyttet prosjektet skal ha mulighet til å lede prosjektet sammen med en mer erfaren forsker.

4.0 Formidling og publisering

Formidling og publisering legger til rette for sunn konkurranse, og åpner flere muligheter for internasjonalt samarbeid. Publisering handler om å spre og kvalitetssikre kunnskap og forskningsresultater innad i akademien, mens formidling innebærer spredning av kunnskap og forskningsresultater utenfor akademien.

4.1 Publiseringsindikator

En publiseringsindikator skal brukes til å måle hvor mye det forskes ved institusjonene i Norge. Vitenskapelig publisering skal innebære faglig fremgang. Derfor må kun publikasjoner i godkjente kanaler med fagfellevurdering gi publiseringspoeng. Utover at kanalene skal være godkjent, skal indikatoren ikke være nivåinndelt.

Publiseringsindikatoren kan brukes som en del av grunnlaget i opprykks- eller ansettelsesprosesser, men skal ikke alene være avgjørende.

Utgivelse av lærebøker skal ikke gi publiseringspoeng, men institusjonene skal ha stimuleringsordninger for å belønne ansatte som skriver lærebøker.

4.2 Siteringsindikator

Det skal finnes en siteringsindikator som styres av enkeltforskeres siteringer i vitenskapelige publikasjoner og lærebøker. Siteringsindikatoren skal være en måleenhet for en vitenskapelig ansatts relevans for fagfeltet. Indikatoren kan brukes som en del av grunnlaget i opprykks- og ansettelsesprosesser, men skal ikke alene være avgjørende. Siteringsindikatoren skal ikke være en del av finansieringssystemet.

4.3 Open Access (OA)

All forskning som er offentlig finansiert skal publiseres i åpne, vitenskapelige, tidsskrift (Open Access) og lagres i et nasjonalt arkiv. Open Access bygger på at resultatene av offentlig finansiert forskning er et felles gode, og at både akademien og samfunnet ellers skal sikres fri tilgang til kunnskap. Forskning som publiseres i åpne kanaler (Open Access-tidsskrift) er mer synlig og tilgjengelig, og er viktig for effektiv global kunnskapsbredning.

Utviklingen skal gå mot stadig kortere sperrefristperioder på forskningspublisering. Publisert forskning skal aldri ha sperrefrist på mer enn seks måneder. Publiseringskostnadene skal

flyttes fra enden og over til starten på publiseringskjeden. Det innebærer en overgang fra å bruke penger på å abonnere på tidsskrift til å heller bruke penger på publisering i Open Access-tidsskrift.

Det er institusjonene sitt ansvar å sørge for at deres forskere publiserer i åpne tidsskrift. Alle norske høyere utdanningsinstitusjoner skal ha publiseringsfond for OA-publisering, og styret ved institusjonen skal vedta en OA-policy. Slike publiseringsfond skal også dekke utgifter til hybrid OA-publisering. Masteroppgaver skal som hovedregel publiseres i åpne kanaler og gjøres fritt tilgjengelig gjennom institusjonenes bibliotekstjenester.

4.4 Formidling

Formidling er en av kjerneoppgavene til universitetene og høyskolene, og skal derfor prioriteres høyt. Opplæring i formidlingskompetanse skal være en integrert del av ph.d.-utdanningen.

Universiteter og høyskoler er viktige samfunnsaktører og har et ansvar for å gjøre kunnskap tilgjengelig på en lettfattelig måte også utenfor akademia.

Institusjoner med museumsvirksomhet har et spesielt ansvar for å vedlikeholde bygningsmassen og for at museumssamlingene ivaretas på en trygg måte.

På bachelor- og masternivå skal studentene møte lærings- og vurderingsformer som fremmer formidlingsevne og -kompetanse.

Kunnskapsdepartementet bør iverksette arbeidet med å utarbeide en formidlingsindikator som premierer formidling. En formidlingskomponent sender et tydelig signal til sektoren om at formidling er en viktig oppgave for akademia. En slik komponent sørger for at institusjonene vektlegger formidlingskompetanse ved opprykks- og ansettelsesprosesser. Komponentene bør favne bredden i ulike formidlingsformer, samtidig som den ikke blir for byråkratisk i form av rapporterings- og registreringskrav.

Komponenten skal utløse en bevilgning til institusjonen dersom den kommer over et definert minstemål. Dette målet skal reguleres utfra institusjonens størrelse.

5.0 Etikk

Forskningsetikk handler om akademisk integritet, måten man behandler forskningsdata på, hva man forsker på, og hvilken metode man velger. Forskere har ansvar for å se sin virksomhet i sammenheng med samfunnet rundt seg. Dette innebærer at kunnskapsproduksjon må gjøres innenfor miljø preget av kritisk refleksjon om hvordan forskningsmetode og resultater påvirker samfunnet, samtiden og enkeltmennesker.

En god forskningsetisk forankring er avhengig av forskningsetisk refleksjon gjennom hele studieløpet. I Norge skal det være nasjonale forskningsetiske retningslinjer som inkluderer disse verdiene.

Samarbeid med næringslivet og eksterne aktører skal være transparent. Det skal finnes en offentlig tilgjengelig oversikt over den eksterntfinansieringen som forskningen mottar.

Forskningspolitisk plattform

Alle vitenskapelig ansatte skal få opplæring i forsvarlig håndtering av forskningsdata, og institusjonene skal ha sikre lagringsmuligheter. Når all forskningsdata og alle forskningsresultater skal ligge i åpne arkiver, stiller dette strenge krav til bedre personvern og etterprøvbarehet.

5.1 Akademisk fusk

Kunnskap om redelig forskningspraksis må utvikles gjennom offentlig diskusjon, slik at det skapes bevissthet om hva som er moralsk riktig. Risikoen for individuell svikt reduseres ved å etablere en kultur i academia for å se på etikk som en integrert del av vitenskapen.

Det skal være et lovfestet nasjonalt regelverk for behandling av akademisk uærlighet og fusk på alle fagfelt. Det skal i tillegg finnes lavterskelordninger for rapportering om, og rådgivning rundt, akademisk fusk hos kolleger eller veiledere. Ordningene skal inkludere en ombudsperson som skal være tilgjengelig for studenter, forskere og andre ansatte. Det er viktig at alle involverte parter i en eventuell tilsynssak får sine rettigheter ivaretatt, og beskyttes mot formell og uformell gjengjeldelse. Dette gjelder spesielt de som varsler ved mistanke om fusk.

5.2 Akademisk frihet

Akademisk frihet innebærer at forskere og studenter skal ha rett til å fritt utforme problemstillinger, stille spørsmål, bestemme kildemateriale og metode, og framlegge hypoteser. Dette forutsetter en mulighet til å utfordre etablert kunnskap, velge tematikk som er kontroversiell og/eller oppfattes som politisk eller emosjonelt følsomt, uten å bli utsatt for urettmessige sanksjoner.

Etiske normer må likevel legges til grunn. Akademisk frihet utelukker ikke at det stilles krav til forskere i form av forskningspolitiske prioriteringer, eller hvordan resultater av offentlig finansiert forskning blir publisert.

6.0 Instituttsektoren

Instituttsektoren er med på å oppfylle samfunnets behov for forsknings- og utviklingsarbeid. Forskningsinstitutter skal i hovedsak finansieres gjennom oppdragsforskning og søknadsmidler fra NFR og EUs rammeprogram.

Instituttsektoren skal samarbeide med universiteter og høyskoler om felles forskningsprosjekter, gjennom at det opprettes tverrinstitusjonelle forskningsgrupper. På denne måten skal det være mulig for bachelor-, master- og doktorgradsstudenter å delta i forskningen ved forskningsinstituttene.

Instituttsektoren skal bidra til å veilede doktorgradsstipendiater, noe som kan bidra til økt samarbeid og rekruttering. Instituttet skal belønnes med en prosentsats av sluttvederlaget som universitetet eller høyskolen mottar ved disputas, avhengig av ressursbruk knyttet til veiledning og oppfølging av doktorgradsstipendiaten. Det er viktig at kompetansen på instituttene utnyttes i undervisningen som universitetene og høyskolene gir. Partene må tilstrebe et samarbeid som gjør dette mulig. Instituttsektoren og UH-sektoren må benytte seg samme utregningsmetode for lån- og samarbeidskostnader.

7.0 Innovasjon og utvikling

Innovasjon omfatter utvikling, skaping eller forbedring av nye produkter, tjenester eller prosesser. Disse kan kommersialiseres, eller bli en del av offentlig sektor og føre til forbedring. Innovasjon og utvikling er viktig fordi det gir næringslivet og offentlig sektor bedre omstillingsevne. Det stimulerer til økonomisk vekst, skaper arbeidsplasser og gir eksisterende og nye næringer rom for utvikling. Forskning kan benyttes til å utvikle og forbedre produkter, tjenester eller prosesser. Derfor er innovasjon en integrert del av utdanning og forskning.

Utdanningsinstitusjoner må ta hensyn til verdien av at studenter kan tilegne seg og bruke innovasjonskompetanse i egne emner og studieløp. Innovasjonskompetanse kjennetegnes av evnen til å anvende teori, ferdigheter og kompetanse, til å utvikle og forbedre forhold rundt seg. Dette kan være alt fra forbedring av faglige prosedyrer i et sykehjem, til kommersialisering av nye tekniske løsninger. Innovasjonskompetanse er ikke strengt instrumentelt, men gir rom for å se nye løsninger og muligheter uten å bli instruert til det.

Tilrettelegging for innovasjon skal innebære å bygge kompetanse, og å gjøre det mulig for studenter å bruke denne kompetansen i utdanning og praksis. Det skal legges til rette for innovasjon og entreprenørskap i studieløp på alle nivåer: bachelor-, master- og doktorgrad. Høyere utdanningsinstitusjoner skal ha en uttalt målsetning om å stimulere til at gode ideer og forskningsresultater skal kunne kommersialiseres. Egne studieretninger eller fag innenfor innovasjon og entreprenørskap er eksempler på hvordan slike målsettinger kan realiseres.

Det skal finnes ordninger som støtter oppstartsfasen til forskernes og studentenes innovasjonsprosesser. Denne støtten må spesielt rette seg mot oppstartsperioden for nye innovasjonsbedrifter. Kommersialiseringsaktørene (Technology Transfer Offices) må ta regionalt ansvar for å styrke innovasjonsprosjekter som er startet av studenter ved offentlige utdanningsinstitusjoner.

NSO støtter tiltak for å styrke langsiktig finansiering av næringsrettet innovasjonsforskning. Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) er et eksempel på hvordan forskningsresultater kan bidra til effektivisering, bedret konkurransevne og utvikling i næringslivet. Samtidig bedrer slike ordninger samarbeidet mellom næringslivet og institutt- og UH-sektoren.

7.1 Nærings-ph.d.

For å stimulere til mer forskningskompetanse i næringslivet skal ordningen for nærings-ph.d. styrkes. Ordningen skal koble på studenter for å skape kontakt med næringslivet. For å få tildelt en nærings-ph.d. skal det være et kriterium at man har en strategi for å skape et nettverk mellom fagmiljøet og bedriften for praksisengasjement for studenter.

7.2 Offentlig ph.d.

Ordningen for offentlig ph.d. skal styrkes for å stimulere til mer samarbeid mellom akademia og virksomheter i offentlig sektor. Ordningen skal koble på studenter for å bedre kontakten

Forskningspolitisk plattform

mellom arbeidsplasser i offentlig sektor og studenter. For å få tildelt en offentlig ph.d. skal det være et kriterium at man har en strategi for å skape et nettverk mellom fagmiljøet og virksomheten for praksisengasjement for studenter.

Ordningen skal gi en faglig utvikling innen profesjonsfagene og bidra til en forskning- og utviklingsbasert tilnærming til arbeid i offentlig sektor.

7.3 Studentinitiert forskning

Studentinitiert forskning skiller seg fra studentaktiv forskning ved at den stiller høyere krav til selvstendighet i utøvelsen. Alle studenter skal ha muligheten til å starte forskningsprosjekter, og det skal finnes støtteordninger for dette. Det skal gis økonomisk støtte til studentinitiert forsknings- og utviklingsarbeid gjennom en lokal søknadsbasert finansieringsordning. Dette innebærer også at ressurser blir avsatt til faglig veiledning for studenter som mottar slik støtte.